

EL CENTRE DE LES ARTS DE L'HOSPITALET

o l'aposta per una societat artísticament més activa

Núria Sempere
(nsempere@l-h.es)

L'octubre de 2005 l'Ajuntament de L'Hospitalet va posar en marxa un nou servei: *l'Escola de Música – Centre de les Arts* inicialment com una institució educativa que ofereix pràctica artística a ciutadans de totes les edats i en un ampli espectre de disciplines, però que pretén, a la llarga, esdevenir la institució cultural que aglutini les pràctiques artístiques de tota una comunitat, encara per fer.

L'Hospitalet és una ciutat de l'àrea metropolitana de Barcelona amb una població de 259.135 habitants que ha rebut diferents fluxos migratoris al llarg del s. XX i que té plantejat actualment el repte d'articular mecanismes de cohesió social i convivència cultural.

Entre moltes altres estratègies públiques per afavorir la cohesió, el *Centre de les Arts* es situa en la cruïlla entre l'educació i la cultura amb una finalitat clara d'estimulació a la participació cultural.

La finalitat de les polítiques públiques que han generat aquest model de servei, singular al nostre país, és garantir el dret col·lectiu a la participació a la vida cultural local reconeixent el paper de la cultura com una via per donar solució als problemes emergents.

Objectius del Centre de les Arts

Estendre la pràctica artística a capes amples de la ciutadania, proporcionant les eines necessàries perquè ciutadans de totes les edats, interessats en estètiques diverses i amb diferents Graus d'interès i

dedicació puguin desenvolupar la seva creativitat en les múltiples facetes de l'expressió artística.

I més específicament, democratitzar l'accés a aquestes pràctiques duent-les a sectors de població que n'han quedat tradicionalment allunyats.

Com ho fem?

A diferència de les institucions d'educació artística de tipus tradicional, articulades sobre una lògica que té sentit per ella mateixa- -la lògica dels professionals que les regeixen o de les disciplines artístiques que són objecte d'ensenyament i aprenentatge- el *Centre de les Arts* ha estat concebut des del principi com un instrument per implementar polítiques públiques. En concret polítiques educatives, culturals i de benestar que persegueixen la democratització de les pràctiques artístiques amb especial atenció als sectors de la població que mai no s'hi han acostat i posant tanta atenció a la qualitat artística com a la cohesió social.

Pel fet de ser entès com un instrument i no tan sols com una institució, el *Centre de les Arts* ha innovat –respecte en les institucions del seu entorn en diferents aspectes:

- **Disciplines artístiques.** L'Ajuntament de L'Hospitalet va patir durant uns anys, la pressió d'un grup de ciutadans que reclamaven la creació d'una escola de música i un conservatori (recordem que els conservatoris són na tipologia de centres destinats a alumnes de secundària amb l'objectiu de preparar-los per a les proves d'accés als centres superiors) per la ciutat. Un cop el projecte entra a l'agenda pública, la corporació local defineix una desposta més àmplia i des d'una nova lògica: oferir educació artística, no només musical i concebre-la en un centre que també ofereixi creació comunitària i espais per a la difusió

artística. Aixà és com la creació del servei posa dempeus una oferta musical al costat d'una oferta en arts escèniques i visuals, el nom de la qual recull la demanda d'escola de música i afegeix la resta de l'oferta en el propi títol: *Escola de Música – Centre de les Arts*.

- **Àmbit estètic.** Les escoles de música del nostre país tendeixen a limitar a la música clàssica no tan sols els materials amb els quals treballen –música clàssica i romàntica- sinó també el ventall d'instruments en els que ofereixen docència. L' *Escola de Música – Centre de les Arts* dissenya una oferta que contempla, ja des de l'inici, les músiques modernes i les d'arrel tradicional al costat de la música clàssica. També és així en la resta de disciplines artístiques que juxtaposen els diferents llenguatges estètics.
- **Desplegament territorial.** L'Ajuntament de L'hospitalet ha definit un equipament que contindrà la seu central de la institució: Can Trinxet –una fàbrica de estil Manchester construïda el 1910 que està en procés de rehabilitació-. Però el procés de rehabilitació no va impedir –el 2005) iniciar les activitats formatives de forma descentralitzada en diverses escoles d'educació infantil i primària de la ciutat i en diversos centres culturals. Aquest desplegament territorial, certament iniciat per necessitat, forma part ja dels elements distintius del *Centre de les Arts* per la seva vocació de proximitat a la població. Així doncs, quan el 2009 estigui conclòs el procés de rehabilitació de Can Trinxet, el *Centre de les Arts* continuarà oferint educació en diferents seus territorials per als nens i nenes de 4 a 7 anys, facilitant així el seu accés.
- **Didàctica i metodologia.** La vocació ciutadana de l'*Escola de Música – Centre de les Arts* no es limita a la concepció de l'oferta sinó que impregna la concepció de competències finals de l'alumnat i, per tant, la selecció de continguts i les metodologies.

És per això que, per aconseguir un veritable aprenentatge significatiu i funcional s'està desenvolupant, especialment en l'àmbit de la música tradicionalment més encotillat que la resta de disciplines artístiques, una didàctica que engloba a la mateixa classe i amb el mateix professorat l'ensenyament del llenguatge musical, l'instrument i el conjunt instrumental. Aquesta forma integral d'aprenentatge entorn al conjunt instrumental permet motiva l'alumnat i adaptar els materials a estudiants d'interessos diversos i graus diferents de dedicació.

- **Tipologia de les activitats.** Paral·lelament a l'oferta que es desenvolupa durant tot el curs escolar i que es planifica perquè tingui continuïtat al llarg de diferents cursos successius –la més tradicional- dirigida tant a nens i nenes com a joves i adults, *l'Escola de Música - Centre de les Arts* pretén impactar en d'altres ciutadans que no són estrictament els seus alumnes. És per això que organitza activitats de curta durada dirigides a públics diversos. En són exemple:
  - Casal de joves entorn al *Hip-hop*. Una activitat d'estiu dirigida a estudiants d'educació secundària que podran ocupar el seu temps de lleure en tallers de les diferents formes artístiques de la cultura *Hip-hop*: *Grafit, scratch, rap, producció, break-dance* i dansa *hip-hop*. La gènesi i organització d'aquest casal d'estiu es produeix no tan sols des de les àrees d'educació i cultura sinó que compta amb la complicitat de l'àrea de joventut i civisme del mateix Ajuntament de L'Hospitalet. Si bé la primera edició havia posat l'accent es aspectes exclusivament artístics en l'edició de 2007 un altre *partenaire* s'ha afegit a donar forma al casal: el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya que, a través del seu projecte d'Plans Educatius d'Entorn, ha posat un nou accent al casal: la cohesió lingüística, reservant unes places del casal als nois i noies que arriben de nou al nostre país i que tenen la

seva primera presa de contacte amb els joves d'aquí a través d'aquest casal d'estiu.

- Casal de teatre, amb els mateixos objectius que el Casal de Hip hop i amb l'accent sobre l'art dramàtic, es desenvolupa en les mateixes dates (primera quinzena de juliol) un casal de teatre adreçat a més de nois i noies a nens i nenes de l'educació primària.
- Formació en instruments de corda en una escola d'educació infantil i primària de la zona nord de L'Hospitalet (CEIP Pau Vila) amb un 93% de població escolar immigrant on tots els nens i nenes aprenen a tocar el violí o el violoncel com a mitjà per incrementar la seva atenció, concentració i disciplina. Aquests objectius, acordats amb el claustre de professorat del centre, s'estan avaluant amb resultats molt positius i amb efectes significatius sobre la motivació i la integració així com sobre la cura del material –no necessàriament musical- de l'escola.
- En el mateix marc dels Plans Educatius d'Entorn *l'Escola de Música – Centre de les Arts* desenvolupa diferents projectes d'art comunitari als centres d'educació infantil i primària i centres de secundària. Inspirats en els *Creative Partnerships*¹ britànics, el vaixell almirall dels programes de creativitat del govern britànic promogut pels Departaments d'Educació i Cultura i executat per *l'Arts Council*, els projectes comunitaris del *Centre de les Arts* persegueixen objectius semblants: desenvolupar la creativitat de l'alumnat en entorns desfavorits; desenvolupar les competències del professorat per treballar amb artistes; donar noves eines als docents per trobar noves formes d'ensenyament i aprenentatge més creatives; desenvolupar en els artistes noves formes de crear amb col·lectius escolars. Els projectes comunitaris abasten la música, el teatre i les arts visuals i per

---

¹ <http://www.creative-partnerships.com/>

descriure'n breument alguns citarem un parell de projectes d'enguany:

- *Zona Nord*, és un projecte de creació comunitària amb alumnes de 4t d'ESO de dos instituts, un de L'Hospitalet i un de Barcelona, que pretén recrear l'entorn sonor d'un "zona nord" que marca la carretera de Collblanc, una via de comunicació transmunicipal que defineix els ciutadans que hi viuen a l'entorn. El procés de composició col·lectiva entre un músic, el professor de música de l'institut i l'alumnat treballarà sobre el so, la seva creació i recreació i els efectes desitjats -o no- que aquest provoca. Els estudiants prendran nota del que senten amb grafies no convencionals, gravaran el so del carrer en el moment que ells són habitualment a l'institut i compondran una obra que defineixi el seu entorn. Les obres multifòniques que barrejaran música en viu i música enregistrada, es programaran al final del trimestre a la sala del centre cultural de la Bòbila.
- *Santa Eulàlia* és un projecte de teatre comunitari que duen a terme dos centres del barri hospitalenc de Santa Eulàlia: un centre d'educació infantil i primària i un centre de secundària. Sobre la base de les històries de vida dels pares i mares de l'alumnat que arriba a L'Hospitalet provinents d'altres països, es construirà una obra de teatre fruit d'aquestes històries que serà representada al centre cultural de Santa Eulàlia. Formes de relat, estratègies per explicar històries, formes de representació o competències per actuar davant del públic seran els ingredients per a la creació i la representació de l'obra final que en aquests moments s'està confegint.

- A les activitats de curta durada val la pena afegir la posada en escena de les diferents disciplines: concerts al Teatre Joventut, exposicions fotogràfiques a diferents centres culturals i mostres de teatre, totes elles dissenyades per la ciutat.
  - Diàleg amb els especialistes de música de les escoles d'educació infantil i primària del municipi: Els especialistes de música són els únics professionals de la docència artística que exerceixen la seva activitat en el marc de l'educació obligatòria. Un grup d'ells es reuneixen al *Centre de Recursos Pedagògics* de L'Hospitalet i la direcció de l' *Escola de Música - Centre de les Arts* es reuneix amb ells per analitzar els punts febles i forts de les polítiques de formació artística local.
- **Forma de gestió.** Basada en el *partenariat* entre el sector públic i el sector privat, l'Ajuntament de L'hospitalet ha decidit reservar dins la seva organització la direcció de l' *Escola de Música - Centre de les Arts*, alhora que ha establert relacions de provisió de serveis amb organitzacions artístiques locals de diferent naturalesa. Aquesta forma d'organització en xarxa permet exercir el lideratge i mantenir l'orientació del servei municipal alhora que permet també estabilitzar les economies de les organitzacions no governamentals de l'àmbit artístic local –dimensionant-les- i establir complicitats legitimadores del projecte.

L'*Escola de Música - Centre de les Arts* està projectada en dues fases:

- Una primera fase amb un desplegament exclusivament territorial i limitada a la formació artística amb tímides incursions a la creació comunitària
- Una segona fase on, al desplegament territorial se sumarà una seu central (Can Trinxet) que hostatjarà les activitats que requereixin un equipament tecnològicament singular on es

plegaran en plenitud les activitats de producció, creació i difusió artística lligades a l'àmbit de la docència

Avaluació dels dos primers anys del Centre de les Arts

La valoració global ha estat positiva tant pel nombre de participants a les activitats com per la seva procedència social i el grau de satisfacció que han mostrat a les enquestes.

- Alumnat del centre en activitats de llarg recorregut pel curs 2007-08: 550
- Participants en activitats de curt recorregut previstos per al curs 2007-08: 400

Se identifiquen però alguns punts febles que cal abordar:

- Poca visibilitat de les activitats en una població de tanta magnitud: (950 participants en una població que supera els 250.000 habitants és molt poc visible). Una altra de les causes que atribuïm a la poca visibilitat és l'atomització de l'oferta en les 8 seus on es desenvolupen les activitats. Caldrà esperar al creixement de la institució i a l'obertura de l'equipament de Can Trinxet per obtenir major visibilitat alhora que haurem de pensar en noves formes de difusió que ajudin als ciutadans a identificar-se amb un dels seus serveis municipals.
- El compromís con el aprenentatge significatiu i funcional ens ha fet fugir (com ja hem esmentat) de les formes tradicionals d'estructuració de la docència. Aquestes noves formes d'organització docent creen un cert rebuig entre els sectors que demandaven un tipus d'estructures més tradicionals en les quals es reconeixien. Caldrà explicar amb més ímpetu les raons que ens han conduït a elaborar aquestes estructures alhora que caldrà mostrar amb més intensitat els resultats artístics obtinguts per tal de crear complicitats amb aquests grups de caire més tradicional.

Se identifiquen també alguns punts forts:

- La gestió a través del *partinariat* amb agents locals permet generar un entorn autoritzant favorable alhora que estabilitza l'economia de les organitzacions no governamentals de l'àmbit artístic.
- La territorialització de l'oferta permet una proximitat amb els domicilis que facilita el accés.
- Les intervencions en l'àmbit escolar permeten incidir en contextos socials desfavorits i tradicionalment allunyats de les pràctiques artístiques.
- La flexibilitat de l'oferta permet l'accés a ciutadans d'edats diferents i amb interessos també diversos.
- El professorat té un alt grau de cohesió entorn el projecte de la seva ciutat (el 75% de las hores de docència estan impartides per professionals de L'Hospitalet)
- L'Ajuntament de L'Hospitalet aglutina en una mateixa àrea l'educació i la cultura i l'*Escola de Música - Centre de les Arts* està emmarcada en els dos àmbits. Aquesta conjugació del subjecte i l'objecte enriqueix la perspectiva des de la qual articula les seves activitats alhora que es beneficia de les aportacions tècniques procedents dels dos àmbits.

Núria Sempere
Escola de Música - Centre de les Arts
Directora
Carrer Girona, 10, 2ª planta, 08901 L'Hospitalet
+34 93 402 96 94
nsempere@l-h.es
www.l-h.cat/guiacentrearts